

Az erdélyi, alsóausztriai, stájer, morva és galíciai növényekre vonatkozó termőhelyek miatt is nélkülözhetetlen kútforrása ez országok Flórája iránt érdeklődőknek. A legújabbban megjelent folytatás a *Campanulaceák*-tól a *Personataek*-ig (*Scrophulariá*-ig) terjed: az élesszemű szerzőnek számos érdekes megfigyelését találjuk benne (p. o. a termelt *Lithospermum officinale*-ra vonatkozót), ezen kívül pedig számos új faj (p. o. *Verbascum transsilvanicum*, V. *Barthii*), alak s fajjegyzülés leírását. A kéziratnak kinyomatása előtt való kritikus megrostálása a műnek előnyére vált volna (p. o. *Campanula Waldsteiniana* R. S. az alsóausztriai Sonnwendsteinről!); egyebekben hivatkoznunk kell folyóiratunk múlt évfolyamának 301. oldalán mondottakra.

D.

Schon der aufgef. Standorte wegen ein unentbehrliches Nachschlagewerk für die Interessenten der siebenbürgischen, niederösterreichischen, steyerischen, mährischen und galizischen Flora. Die soeben publicierte Fortsetzung umfasst die Familien der *Campanulaceen* bis *Personaten* (*Scrophularia*). Enthält viele interessante Beobachtungen des scharfsichtigen Forschers (z. B. über die cult. Form des *Lithospermum officinale* L.) ferner eine Anzahl neu unterschiedener Arten (z. B. *Verbascum transsilvanicum*, V. *Barthii*) Formen u. Bastarde. Eine kritische Sichtung des Manuscriptes (z. B. *Campanula Waldsteiniana* R. S. vom Sonnwendstein!) wäre angezeigt gewesen. Im Übrigen müssten wir das auf p. 303. des v. Jahrganges angeführte wiederholen. D.

A kir. magy. Term.-tud. Társ. növénytani szakosztályának 1904 decz. hó 14-én tartott ülése.

Sitzung der botanischen Section der kön. ung. naturwissenschaftl. Gesellschaft am 14. Dez. 1904.

Gombocz Endre «Sopron vármegye növényföldrajza és flórája» czímen beszámol az ezen területen 8 év óta folytatott botanikai kutatásainak eredményéről. Dolgozatának első része szól a megye geographiai viszonyairól, a második része a sopronmegyei botanika történetét ismerteti Clusius-tól napjainkig, a harmadik része kifejti a megye növénygeographiai viszonyait és annak két flóraterritete, a pannoniai és a nori-

Andreas Gombocz spricht über die Resultate einer 8 Jahre hindurch fortgesetzten Studie «Ueber die pflanzengeogr. Verhältnisse und die Flora des Soproner Comitates». Der erste Theile seines Vortrages behandelt die geograph. Verhältnisse des Comitates im Allgemeinen, der zweite die Geschichte der Botanik in diesem Comitате von Clusius bis in die Gegenwart, im dritten Theile bespricht der Votr.

emmi flóratérület között igyekszik a határt megállapítani. Az egyes flóratérületek kellő méltatása után dolgozata felsorolja a Sopron vármegye területén eddig megfigyelt edényes virágtalan és virágos növényeket.

Lengyel Géza «Ujabb adatok Budapest környéke növényzetének ismertetéséhez» címen a következő érdekes növényeket említi Budapest területéről:

1. *Orchis incarnata* L. var. *ochroleuca* WÜSTNEL. A régi lóversenytér-dűlő árnyas cserjéseiben. (Alter Wettrenplatz.)

2. *Epipactis rubiginosa* (CR.) GAUD.*) Nagy mennyiségben terem a régi lóversenytér-dűlő homokos cserjéseiben. (Auen bei dem alten Wettrenplatz.) *Epipactis palustris* (L.) CR. és *Blackstonia serotina* (KOCCH) BECK társaságában.

3. *Listera ovata* (L.) R. BR. A Római-türdő zombékos rétjein Ó-Buda mellett. (Röm. Bad bei Ó Buda.) (Dr. MÁGÓCSY-DIETZ SÁNDOR egyet. ny. r. professor úr által rendezett kiránduláson gyűjtöttük.)

4. *Spergula arvensis* L. A ferencvárosi vasút mellet. (BORBÁS *-al közli Remete-Máriáról.) (Bei der franzstädter Bahn.)

5. *Sisymbrium Loeselii* L. Ez az inkább hegyi (Szt.-Gellért-hegy) növény megjelent a Rákoson is. (Rákos.)

6. *Ranunculus Lingua* L. Egy lassan folyó patakban Soroksár mellett. (Bei Soroksár.)

7. *Sedum reflexum* L. Nagyon otthonosan és bőven terem Soroksár közelében a vasút mellett. A közeli temetőből szökött ki. (Az utóbbi két növényt dr. SIMONKAI LAJOS egyet. magántanár úr és BUDINSZKY KÁROLY úr társaságában gyűjtöttem június havában.) (Bahndämme bei Soroksár, aus dem nahen Friedhofe verwildert.)

8. *Ornithopus sativus* BRON. A ferencvárosi vasút mellett. (Bei der franzstädter Bahn.)

9. *Seseli Hippomarathrum* L. Csepel homokterein. (Sandfelder der Insel Csepel.)

10. *Salvia Sclarea* L. Budán a Jánoshegyen egy irtás szélén. (Am Rande einer Rodung am Johannesberg.) Körülbelül ugyanazon időben találta ott dr. KÜMMERLE BÉLA muzeumi segédőr úr is.)

* A Ferencváros vidékéről már Hermann G. emliti. (Term. rajz. füz. IX. 280.) (Schon von G. Hermann l. c. erwähnt.)

die pflanzengeogr. Verhältnisse des Gebietes und versucht die Grenze zwischen der sich hier treffenden norischen u. pannonischen Flora festzustellen. Zum Schlusse zählt er die auf dem Gebiete des Comitatus bisher beobachteten Phanerogamen und Gefässkryptogamen auf.

Géza Lengyel spricht über «Neuere Beiträge zur Kenntniss der Flora der Umgebung von Budapest» und berichtet bei dieser Gelegenheit über die Auffindung folgender Arten:

11. *Centaurea Calcitrapa* L. A ferencvárosi vasút mellett. (Bei der franzstädter Bahn.)

12. *Centaurea Rocheliana* (HEUFF.) Az előbbi helyen (Ebenda.)

13. *Salix palustris* Host (superalba × fragilis). Epreserdő. (Erdbeerengarten.)

14. *Thymus collinus* MB. var. *stenophyllus* OUVZ. A Hármashatárhegy füves helyein. (Dreihotterberg.)

Megemlíti végül, hogy a *Scolopendrium vulgare* SM.-t, melyet HEUFFEL közöl a Pilishegyről, újabban megtalálta. (Auf dem Pilisberge wieder aufgefunden.)

FILARSZKY NÁNDOR bemutatja Moesz Gusztáv «Brassói növényteratológiák» című dolgozatát számos rajz s növény kíséretében.

Rapaics Rajmund «A magyar botanikai irodalom korfelosztásáról» tart előadást, melynek keretében előadja saját korfelosztását, mellyel módosítani kívánja KANITZ-hak a «Geschichte der Botanik in Ungarn» című munkájában megjelent, az előadó véleménye szerint «elavult» korfelosztását.
K. és D.

FERD. FILARSZKY legt eine Arbeit Gust. Moesz's über «Pflanzenteratologische Beobachtungen um Brassó» nebst bezüglichen Zeichnungen und getr. Pflanzen vor.

Raimund Rapaics spricht über «Die Periodeneinteilung der ungar. botan. Litteratur», bei welcher Gelegenheit er seine eigene Einteilung vortragt, welche berufen sein soll, die von KANITZ in seiner «Geschichte der Botanik in Ungarn» dargelegte, nach Ansicht des Votr. «veraltete» Per.-einteilung zu modificieren K. et D.

A kir. magy. Term.-tud. Társ. növénytani szakosztályának 1905 jan. hó 11-én tartott ülése.

Sitzung der botanischen Section der kön. ung. naturwissenschaftl. Gesellschaft am 1. Jan. 1905.

Augustin Béla: «Adatok a paprika fejlődéstani és összehasonlító anatómiai vizsgálatahoz» címen tartott egy bemutatásokkal kísért előadást.

Ernyei Béla: «Szikszai Fabritius nomenclaturájáról 1590-ből» tartott előadást.

SZIKSZAI FABRICIUS (KOVÁCS) VAZUL-nak 1590-ben megjelent

Béla Augustin spricht über: «Beiträge zur entwicklungsgeschichtlichen und vergl. anatomischen Untersuchung des Paprikas» mit Vorweisung von Demonstrationsobjecten.

Béla Ernyei spricht: «Über die Nomenclatur Szikszai Fabritius's aus dem Jahre 1590».

BASIL SZIKSZAI FABRICIUS (KOVÁCS) i. J. 1590 erschienene

«Nomenclatura s. dictionarium latino-ungarum» e. művét méltatja a régi magyar növénynevek szempontjából a késmárki lyceum tulajdonában levő első kiadású példa alapján. Közel 600 magyar növénynév van benne. (Irodalmilag már régen ismeretes, l. Pallas Lexicon, s a mennyiben MELIUS JUHÁSZ PÉTER «Herbarium»-jának állítólag már 1562-ben jelent meg első kiadása — l. SADLER, A növénytan történetei — nem oszthatjuk előadónak azt a nézetét, hogy FABR. működése a patreseknek tekintett írónkat mind megelőzi: Ref.)

«Nomenclatura s. dictionarium latino-ungarum» enthält nach dem, dem Votr. zur Verf. gestandenen Exemplare der ersten Ausgabe aus der Bibliothek des Késmárker Lyceum's nahezu 600 ungarische Pflanzennamen. (Literarisch ist dieses Werk schon lange bekannt, cfr. Pallas Lexicon: wir können die Ansicht des Votr., dass es vor unseren sämtlichen «Patres» Priorität habe, nicht teilen, da doch einer Ausgabe aus d. J. 1562 des MELIUS JUHÁSZ'schen «Herbarium», Erwähnung getan wird, cfr. SADLER, A növénytan történetei: Ref.)

A kir. magy. Term.-tud. Társ. növényteni szakosztályának 1905 febr. hó 8-án tartott ülése.

Sitzung der botanischen Section der kön. ung. naturwissenschaftl. Gesellschaft am 8. Febr. 1905.

Lengyel Géza: «**Floristikai adatok Hevesvármegye északi részéből**» címen (bemutatókkal) tartott előadást Érdekes, hogy előadó a lapunk múlt évfolyamának 247. oldalán leirt *Cirsium Rákodense* SIMK-t (*palustri* × *horridum*) Hevesmegyében is felfedezte. Egyéb kiemelendő adatok *Astrantia major* L., *Ajuga pyramidalis* L., *Scrophularia Neesii* WIRTG., *Knautia collina* BESS., *Centaurea spuria* KERN.

Mágoocsy-Dietz Sándor «**A luczfenyő a Tátrában**» címen tart előadást, mely alkalomból különösen a szél nyíró hatása

Géza Lengyel spricht unter Vorweisung von Belegexemplaren über «**Floristische Beiträge zum nördlichen Teil des Heveser Comitates**».

Vorf. gelang es den auf p. 247 des v. Jahrg. unserer Zeitschr. verschriebenen Bastard *Cirsium Rákodense* SIMK. (*palustri* × *horridum*) auch im Heveser Comitate aufzufinden. Andere interessantere Angaben sind: *Astrantia major* L., *Ajuga pyramidalis* L., *Scrophularia Neesii* WIRTG., *Knautia collina* BESS., *Centaurea spuria* KERN.

Al. Magocsy-Dietz spricht über «**Die Fichte in der Tátra**», bei welcher Gelegenheit der Votr. unter Vorweisung von

által okozott károkát vázolja (fényképek bemutatásával).

Szigethi-Gyula Andor «Adatok a szőlőgyökerek anatómiájához különös tekintettel a phylloxera bántalomra» címen tartott érdekes előadást, melyben részletesen tárgyalta a szöveteknek a phylloxera okozta fizikai s kémiai ingerek által kiváltott reakcióit (számos rajzot is bemutatott.)

Thaisz Lajos «Csanádvármegye flórájának előmunkálatairól» tesz jelentést. D.

Photographien hauptsächlich die scherende Wirkung der Winde erörtert.

And Szigethi-Gyula spricht über «Beiträge zur Anatomie der Wurzeln des Weinstockes mit besonderer Rücksicht auf die durch die Phylloxera verursachten Veränderungen», bei welcher Gelegenheit insbesondere die Reactionen besprochen wurden, welche die vom Stiche der Phylloxera verursachten phys. u. chemischen Reize in den Geweben hervorrufen (der Vortrag wurde durch zahlreiche Zeichnungen erläutert).

L. Thaisz berichtet über seine «Vorarbeiten zu einer Flora des Csanáder Comitates». D.

Gyűjtemények. — Sammlungen.

Megjelent a berlini botan. eseregyelet 1904/5. évi duplikatum jegyzéke (**Otto Leonhardt**, Nossen, Szászország) s a nürnbergi botan. eseregyelet 1904/5. évi katalogusa (**Kaulfuss J. S.**, Nürnberg, Holbeinstrasse 5.), mindkettő igen gazdag s érdekes tartalommal.

Dr. Hayek Ágost wieni orvos kiadásában megjelent a «**Flora stiriaca exsiccata**» első és második 50—50 növényfajt tartalmazó küldeménye. Ara 32 kor. A mű oly elegánsan van kiállítva s akkora gonddal van szerkesztve, hogy díszére válnék még bármely nagyobb apparatussal működő tudományos intézetnek is.

Erschienen ist das Doubletten-Verzeichniss 1904/5 des Berliner botan. Tauschvereines (**OTTO LEONHARDT** in **NOSSEN** i. S.) und die Offerten-Liste 1904/5 des Nürnberger botan. Tauschvereines (**J. S. KAULFUSS** in Nürnberg, Holbeinstrasse No. 5) beide mit sehr reichem und interessanten Inhalt.

Erschienen ist die 1. u. 2. Lieferung der von **dr. August von Hayek** in Wien herausgegeben «**Flora stiriaca exsiccata**» (zwei Halbcenurien, Preis 32 Kronen). Das Werk ist mit so tadelloser Eleganz ausgestattet und so sorgfältig redigiert, dass es selbst einem über grössere Hilfsmittel verfügenden botan. Institute zur Ehre gereichen würde.

Bár sajnálunk kell, hogy az osztrák s a magyar flórának legjelentősebb gyűjtő munkája, a KERNER A. alapította «*Flora ersiccata Austro-Hungarica*» rövidebb vagy hosszabb idő múlva megszűnik, s hogy így a «gyűjtő» botanikusok munkacereje tartományi flórák kiadásával szétforgácsolódik, s félo, hogy minden osztrák tartomány ezer s néhány köznövénvét újra s újra ki fogja adni: mégis, tekintve a gazdag herbarium-anyag emineus fontosságát minden növénygeographiai s systematikai munkánál, elismeréssel kell lemünk minden eféle vállalat megindítója iránt, aki magára vállalja az ezzel járó nagy fáradaimakat, melyeket tulajdonképen csak az tudja valósággal méltányolni, aki ilyesmivel már megpróbálkozott.

Ez alkalommal constatálunk kell, hogy HAYEK dr. úr a kiadott fajok megválogatásával elosztatja a köznövények miatt az imént nyilvánított aggodalmunkat. A két félcénturia egy egész sereg samthali növényt tartalmaz, melyeket csak igen kevés gyűjteményben láthatni, azonkívül pedig számos ritka növényt, amelyek közül kiemeljük a bennünket mint szomszédokat is érdeklő következő fajokat:

Heleocharis carniolica KOCH., *Narcissus stelliflorus* SCHUR., *Astrantia carniolica* WULF., × *Soldanella Gandleri* HET., *Centaurea macroptilon* BOBB., *Koeleria eriostachya* PANČ., *Poa stiriaca* FRITSCH et HAYEK., *Festuca lara* HOST (F. *calca* No 59 non HACK., editor corr. in litt.) *Juncus tennis* W., × *Salix limnigena* KERN., *Rhamnus fallax* BOISS., *Gentiana anisodonta* BOBB., × *Pterisites Rechingeri* HAYEK (*albus* × *tomentosus*).

Obwol es zu bedauern ist, dass das bedeutendste Sammelwerk der oesterreichischen und ungarischen Flora, die von A. v. KERNER gegründete «*Flora ersiccata Austro-Hungarica*» binnen kürzerer oder längerer Zeit abgeschlossen werden wird, und dass sich die Kraft der «sammelnden» Botaniker nunmehr in der Herausgabe von Landesflora-Exsiccataen zersplittert, bei welchen zu befürchten ist, dass jede ihre tausend und einigen Ubiquisten wieder einmal herausgiebt, müssen wir doch in Anbetracht der eminenten Wichtigkeit eines reichen Herbariales zu pflanzengeographischen und systematischen Studien, jede solche Unternehmung, deren grosse Schwierigkeiten nur der zu würdigen weiss, der die Sache einmal versucht hat, mit Freuden begrüessen.

Zugleich müssen wir constatieren, dass Herr dr. v. Hayek mit der Auswal der herausgegebenen Arten unsere soeben geäusserte Befürchtung widerlegt. Die zwei Halbcénturien enthalten eine ziemliche Menge von Pfl. der Samthaler Alpen, welche in den wenigsten Herbarien enthalten sind, ferner eine Reihe von seltenen Pflanzen aus welcher wir folgende Arten hervorheben:

A füzet alakjában is mellékelt «schedae»-k sok reánk nézve fontos és tanulságos nomenklaturai fejtegetést tartalmaznak.

Die auch in Form eines Heftes beigegebenen «Schedae» enthalten viele für uns wichtige u. lehrreiche nomenklatorische Erörterungen. D.

Személyi hírek. — Personalnachrichten.

A bécsi császári udvari muzeum segédőre s a növénytani osztály vezetője, **dr. Zahlbruckner Sándor** hazánkfia, másodosztályú örré lett kinevezve.

Ascherson Pál berlini tanár 50 éves doktori jubileuma alkalmából a titkos kormánytanácsosi jelleget kapta.

Brefeld O. dr. (Breslau) szem-baja miatt nyugalomba vonult.

Der Kustosadjunkt und Leiter der botan. Abteilung des wiener Kaiserl. Hofmuseums, **Dr. Alexander Zahlbruckner** wurde zum Kustoden zweiter Klasse ernannt.

Dem **Prof. Paul Ascherson** wurde gelegentlich seines 50-jährigen Doctor-Jubileums der Charakter eines Geheimen Regierungsrates verliehen.

Prof. Dr. O. Brefeld in Breslau trat in Folge eines Augenleidens in den Ruhestand.

Meghalt. — Gestorben.

Sadebeck Rikárd dr. titkos tanácsos, a hamburgi botan. muzeum s árvizsgáló laboratórium megalapítója s igazgatója e hó 11-én Meranban egy séta alkalmával gutaütés következtében hirtelen meghalt.

Hallier Ernő dr. tanár 1904. év decz. hó 19-én Dachauban.

Renault Bernát, 1904. év okt. hó 16-án Párisban.

Geheimrat **Dr. Richard Sadebeck** Begründer u. Director des botan. Museums und Laboratoriums für Warenkunde in Hamburg ist am 11. Feber l. J. in Meran während eines Spazierganges intolge eines Schlaganfalles plötzlich gestorben.

Prof. Dr. Ernst Hallier am 19. Dez. 1904 in Dachau.

Bernard Renault am 16. Okt. 1904 in Paris.

Tisztelt munkatársainkat felkérjük, hogy a korrekturákkal minden alkalommal kézírataikat is küldjék vissza.

A szerkesztőség.

Wir ersuchen unsere geehrten Herren Mitarbeiter uns mit der Correctur in jedem Falle auch ihre Manuscripte zurück zu senden.

Die Redaction.

Hirdetés.

A budapesti m. kir. állami vetőmagvizsgáló állomás kiadásában megjelenő:

Magyar füvek gyűjteménye

ezimű gyűjteményből megjelent az első kötet (50 faj); kívánatra prospektust és tartalomjegyzéket küld a nevezett intézet (II. ker., Kis Rókus-utca 11 b).

Ára: a herbarium-kiadásnak

belföldön	10 kor. — fill.
külföldön	12 kor. 50 fill.

a könyvalaku kiadásnak

belföldön	30 kor. — fill.
külföldön	35 kor. — fill.

(a szállítási költségen kívül.)

Ankündigung.

Von dem im Verlage der kön. ung. Samenkontrol-Station in Budapest unter dem Titel:

Gramina hungarica

erscheinenden Exsiccaten-Werkes ist der erste Band (50 Arten) erschienen. Prospekt und Inhaltsverzeichniss sind beim genannten Institute (II. Bez., Kleine Rochusgasse 11/b) erhältlich.

Preis: der Herbarausgabe im

Inlande	10 Kron. — Hell.
Auslande	12 Kron. 50 Hell.

der gebundenen Ausgabe im

Inlande	30 Kron. — Hell.
Auslande	35 Kron. — Hell.

(ansser den Transportspesen.)

Az előfizetéseket **(egész évre belföldön 10 kor., külföldön 11 kor. 44 fill.)** s kéziratokat kérjük a lap kiadójának ezimére (Dr. DEGEN Árpád, Budapesten, VI., Városligeti fasor 20/b. sz. a.) küldeni.

Praenumerationen **(ganzjährig für das Inland 10 Kronen, für das Ausland 11 Kronen 44 Heller)** und Manuscripte bitten wir an den Herausgeber des Blattes (Dr. A. v. DEGEN, Budapest, VI., Városligeti fasor 20/b.) zu adressieren.

Megjelent: 1905 márcz. hó 15-én. — Erschienen: am 15. März. 1905.

PALLAS RÉSZVÉNYTÁRSASÁG NYOMDÁJA BUDAPESTEN.

ZOBODAT - www.zobodat.at

Zoologisch-Botanische Datenbank/Zoological-Botanical Database

Digitale Literatur/Digital Literature

Zeitschrift/Journal: [Ungarische Botanische Blätter](#)

Jahr/Year: 1905

Band/Volume: [4](#)

Autor(en)/Author(s): diverse

Artikel/Article: [A kir. magy. Term.-tud. Társ. növénytani szakosztályának 1904 dez. hó 14-én tartott ülése. Sitzung der botanischen Section der kön. ung. naturwissenschaftl. Gesellschaft am 14. Dez. 1904.ect. 39-46](#)